

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program Výtvarná umění
Ateliér figurálního sochařství a medaile/škola Vojtěcha Míči

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Tématizace tíhy
The thematization of heaviness

Vypracoval: Petr Šťastný, Dis.
Vedoucí diplomové práce: doc. ak. soch. Vojtěch Míča
Oponent diplomové práce: Ivona Reimannová

Akademický rok 2018/2019

TEMATIZACE TÍHY

SOUBOR MODELŮ + MEDAILÍ

Klíčovým tématem mé hlavní části diplomové práce je nestabilita a tíha materiálu – jako metafora tlaku psychického, jenž je na člověka vyvíjen zvnějšku. Příčiny mohou být různé – sociální nebo finanční nestabilita, tlak vyvíjený na jedince ze strany zaměstnavatele, rodinných příslušníků, reklamního průmyslu, včetně jeho různých podprahových forem. Důsledkem takového působení je stres. V pracích volím takové formální prostředky, které uvedené významy zprostředkují. Jde především o možnosti samotných tvarů a kompozice jednotlivých prvků, také o možnosti materiálu. Přestože jsou skulptury menších rozměrů, volím za materiály nejtěžší možné, tedy kámen, ocel a beton, jejichž prostřednictvím se snažím vyjádřit zmíněné významy. Tíhu hmoty lze soustředit do jednoho bodu, čímž je pro diváka navozen dojem umocněného tlaku, dojem negativní sevřenosti. Rozpínání, tlačení několika set tunové kamenné nebo ocelové hmoty s možností nestability je cílem diváka dostat do nejistoty, která ve výsledku společnost spojuje. Téma práce nabádá k nadčasovým myšlenkám.

TVARY: Ostrý hrot navozuje pocity související s řezáním a drásáním. Již od počátku studia mne přitahuje zacházení s nakloněnou rovinou, jež navozuje současně význam stability i lability, možnost pádu. Sférický tvar pro mne nese význam uzavření hmoty i prostoru, vyvolává klaustrofobní pocity. Snažím se pracovat s elementárními tvary – jehlan, kruh, hranol.

MATERIÁL: Na oceli mne zajímá skutečnost velké hmotnosti při malém objemu, přitahuje mne přirozená koroze jejího povrchu, drsnost zrezivělého povrchu navozuje nepříjemný dojem. Na betonu mne zajímá jeho tektonický charakter, hraniční moment jeho nosnosti. Tyto stavební materiály vnímám jako téměř přírodní, s nimiž mohu neobvykle zacházet. Kámen v sobě nese význam surového vydělení z původní přírody, jeho objem současně znázorňuje rozpínavý charakter problematických psychických obsahů/projevů. Podnětná je možnost kombinace materiálů a jejich vzájemná vztahovost. V kombinaci materiálů kladu důraz na estetiku syrovosti, jež například u kamene nalezeného v přírodě vyplývá jeho minimálního opracování.

Jsem si vědom obecné platnosti zprostředkovaných významů, proto se je snažím jejich účinek umocnit prostřednictvím monumentality vytvářených modelů. Možné odlišnosti vyjadřuji v několika variantách, jejichž materiálové a formální působení může divák sám zakoušet, pocítit.

VLIV MODERNISTICKÉ FORMY 60. LET: Šedesátá léta jsou pro mě nejvýraznějším obdobím našich dějin umění. Záměrně proto volím formu, jež v divákovi vyvolá po tomto období jistou nostalgii. Připomenutím umělecké intenzity této etapy se pokouším poukázat na kontinuitu sochařské tradice, na její oprávněnou smysluplnost. Sochařskou ikonou této doby je pro mne Aleš Veselý, jeho pozdní fáze tvorby je mým silným inspiračním zdrojem. Tuto skutečnost jsem se rozhodl vyjádřit i prostřednictvím zhotovení jeho medaile.

Původně jsem uvažoval o vytvoření několika velkoformátových objektů, z finančních důvodů jsem ale od tohoto záměru musel ustoupit. Výsledkem je proto soubor menších modelů, které mi umožňují poměrně dobře a relativně rychle zamýšlené obsahy vyjádřit. Otevřely se mi tak i možnosti pracovat s monumentálností formy. Objekty jsou založeny na materiálové kombinaci patinované sádky, betonu, oceli a kamene, většina z jednotlivých částí prací jsou prvky nalezené.

MODEL: Formát modelu odkazuje k realitě, jež aktivuje různé formy imaginativní projekce. Pokouším se aktivovat v divákově mysli představu o výsledném objektu. Současně odkazuji k zamýšlené formě monumentálních rozměrů i ke skutečné hmatatelné realitě modelu. Formát modelu má specifický dvojediný charakter. U těchto prospektivních modelů mne přitahuje a baví nerealizovaná skutečnost v měřítku, v němž bych si finální podobu prací představoval.

„Modely v umění často primárně působí díky manipulaci měřítka a velikosti. Miniaturizace nebo zvětšení samo o sobě vyvolávají okamžitou reakci: šok, neklid, zvýšenou pozornost, úzkost, pobavení nebo zamyšlení. Změna měřítka vyvolává na povrch skryté nebo implicitní vlastnosti původního objektu, které za normálního stavu nevidíme, ale je schopna také radikálně posunout ontologický status daného objektu – vzniká tak objekt nový, který – byť s proporcemi, tvary a rysy originálu – se stává něčím jiným, a jako takový na nás jinak působí.“ [Pozn. Ladislav Kesner, Umění modelářství, in: *Model* (katalog výstavy), Galerie Rudolfinum, Praha 2015, s. 16.]

V průběhu práce na modelech jsem si uvědomoval klady vyjádření v menším měřítku. Především možnost rychlého přepisu myšlenek s sebou nesla sympatickou výrazovou živost a možnost delšího zvažování celkového konceptu. Kreativním procesem byla i samotná reflexe vytvořených modelů a možnost dalšího zacházení s jednotlivými verzemi. Tento průběh inicioval i mé rozhodnutí paralelně vytvořit medaile několika zásadním sochařům.

OBJEKTOVÁ MEDAILE: Rozhodl jsem se respektovat velmi svobodné vymezení formátu medaile: „*Je to to, co se vejde do ruky.*“ Výběr jednotlivých autorů vychází z osobních motivací.

ALEŠ VESELÝ: Přesvědčila mne ryzost jeho vnitřního světa, v konfrontaci s neutěšenými okolnostmi obtížné doby. Zaujal mne monumentální formát jeho představ, kompaktní síla a autenticita působení jeho děl, také kombinace použitých materiálů.

ZBYNĚK SEKAL: Fascinuje mě absolutní urputnost v přesnosti a meditativní trpělivost, které jsou z jeho práce patrné. Zajímá mne i práce s nacházenými předměty, jež v sobě nesou obsahy své minulosti.

JINDŘICH ZEITHAMML: Přesvědčuje mě skvělé řemeslné zpracování jeho děl, přístupy uvažování i samotný charakter jeho osobnosti.

ZDENĚK PEŠÁNEK: Fascinuje mě jeho přístup používat světlo jako sochařský plastický objem/tvar, jeho schopnost modelovat prostor světlem, jeho intelekt, téměř vědecký přístup.

Tyto autory jsem zvolil především proto, že je podle mého názoru spojuje nedoceněnost v české zemi. Volbu materiálu medaile jsem podřídil materiálům, s nimiž samotní autoři pracovali.

INSTALACE: Formu instalace prací považuji za důležitou součást diplomové práce. Rozhodl jsem se pro jakousi skladbu vertikálních a horizontálních ploch-desek. Umožnila mi vyhnout se konvenční „soklovosti“ a přitom zároveň tvoří jeden velký sokl, na který mohu umístit všechny modely. Snažím se umístit je do výšky očí, umocnit tak jejich velikost díky divákovu pohledu. Používám různé velikosti orientačních figur, které poskytují představu o měřítku výsledné práce, snažím se tak rozpohybovat divákovu představivost, jeho přemýšlení, přimět jej

ke koncentrovanému vjemu. Jeho možnost soustředit se na jednotlivé modely podporuje nerušivé pojetí desek skladby-podstavce.

ZÁVĚREM mohu konstatovat, že poslední rok studia byl pro mě velmi tvůrčí a podnětný. Možnost koncentrovat se na jeden myšlenkový celek a svobodně volit a kombinovat použité materiály mi dovolily ujasnit si řadu klíčových momentů-rozhodnutí v rámci tvůrčího postupu. Možnost soustředěné práce na jednom tématu s sebou nesla intenzivnější kreativitu a otevření dalších témat do budoucnosti. Šest let na akademii mě velmi bavilo, získal jsem mnoho zkušeností. Snažím se v práci o hravost a živost, které jsou pro diváka přesvědčivé. Do diplomové práce jsem se pokusil vložit maximum úsilí, její rozsah je velkým dílem podřízen náročnosti a preciznosti práce na modelech.